

הַלְבוֹת נִזְקֵי מָמוֹן פֶּרֶק יד

א. הַמְדָּלִיק בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵרוֹ, וְעֵבֶרָה הַדִּלְקָה חַיֵּב לְשַׁלֵּם נֹזֶק שָׁלֹם, שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי-תֵצֵא אִישׁ . . . שָׁלֹם יִשְׁלַם, הַמִּבְעֵר אֶת-הַבְּעֵרָה" (שמות כב,ה). וְהַבְּעֵרָה מֵאֲבוֹת נִזְקִים הִיא.

ב. הַדָּלִיק בְּתוֹךְ רִשּׁוֹתָיו צָרִיךְ לְהִרְחִיק מִסּוּף הַמָּצָר, כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵעָבֵר הַדִּלְקָה לְשְׂדֵה חֲבֵרוֹ. וְכַמָּה שְׁעוֹר הַהִרְחָקָה, הַכֹּל לְפִי גִבְהַה שֶׁלְדִלְקָה. וְאִם לֹא הִרְחִיק כְּרֹאוֹי, וְעֵבֶרָה הָאִשׁ וְהַזִּיקָה חַיֵּב לְשַׁלֵּם נֹזֶק שָׁלֹם; הִרְחִיק כְּרֹאוֹי, וְעֵבֶרָה וְהַזִּיקָה פָטוֹר, שְׂזוֹ מִכָּה בִּיַּדִּי שָׁמַיִם הִיא.

ג. וְכֵן אִם עֵבֶרָה נָהָר אוֹ שְׁלוּלִית שִׁישׁ בֶּהֶן מִיָּם, וְרִחְבֵּן שְׁמוֹנֶה אַמּוֹת פָּטוֹר. עֵבֶרָה גֶּדֶר אוֹמְדִין גִּבְהַה הַגֶּדֶר, וְגִבְהַה הַדִּלְקָה, וְהַעֲצִים אוֹ הַקּוֹצִים הַמְצוּיִין שָׁם: אִם אֵינָהּ רְאוּיָה לְעֵבֶר, פָּטוֹר; וְאִם רְאוּיָה לְעֵבֶר, חַיֵּב.

ד. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּאִשׁ הַקּוֹדֶחַת. אֲבָל אִם הָיָה לָהּ לֵהֵב גָּדוֹל, הָעוֹלָה וְנִכְפָּף מִגִּבְהַה עֲלִית הֵלֵהֵב, וְהָיוּ הַעֲצִים מְצוּיִין שָׁם אֵין לָהּ אֲמִדָּה; אֲלֹא אִפְלוּ עֵבֶרָה אֶלֶף אַמָּה, חַיֵּב.

ה. נִפְלָה דִּלְקָה בְּחִצּוֹ, וְנִפְלָה גֶּדֶר שֶׁלֹּא מִחֲמַת הַדִּלְקָה, וְעֵבֶרָה וְהַדִּלְקָה בְּחִצּוֹ אַחֲרָת אִם הָיָה יָכוֹל לִגְדֹר הַגֶּדֶר שֶׁנִּפְלָה, וְלֹא גִדְּרוּ חַיֵּב. לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה: לְשׁוּרוֹ שִׁיעָצָה וְהַזִּיק שֶׁהָיָה לוֹ לְשִׁמְרוֹ, וְלֹא שִׁמְרוֹ.

ו. הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵרָה בְּיַד חֵרֶשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן פָּטוֹר מִדִּינֵי אָדָם, וְחַיֵּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁמָּסַר לָהֶן גִּחְלַת וְלִבּוֹהַ, שֶׁדֶּרֶךְ הַגִּחְלַת לְהַכְבוֹת מֵאֲלִיָּה, קֹדֶם שֶׁתֵּעָבֵר וְתִדְּלִיק. אֲבָל אִם מָסַר לָהֶן שְׁלֵהֶבֶת חַיֵּב, שֶׁהָרִי מַעֲשִׂיו גָּרְמוּ.

ז. שָׁלַח אֶת הַבְּעֵרָה בְּיַד פֶּקֶח זֶה הַפֶּקֶח שֶׁהִבְעִיר חַיֵּב לְשַׁלֵּם, וְהַשּׁוֹלֵחַ פָּטוֹר. וְכֵן אִם הֵנִיחַ שׁוֹמֵר לְשִׁמְרֵי הַבְּעֵרָה, הַשּׁוֹמֵר חַיֵּב.

ח. אֶחָד הֵבִיא אֶת הָאוֹר, וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הַעֲצִים הַמִּבְיֵא אֶת הַעֲצִים חַיֵּב. אֶחָד הֵבִיא אֶת הַעֲצִים, וְאֶחָד הֵבִיא אֶת הָאוֹר הַמִּבְיֵא אֶת הָאוֹר חַיֵּב. בָּא אַחֵר וְלִבָּה, הַמְלִיכָה חַיֵּב. לְבִתּוֹ רוּחַ שְׁאִינָה מְצוּיָה תָּמִיד, הָרִי כֹלֵן פָּטוּרִין; לְבָהּ, וְלְבִתּוֹ הָרוּחַ חַיֵּב: שֶׁהָרִי הוּא גָרָם; וְכֹל הַגּוֹרֵם לְהַזִּיק, מִשְׁלֹם נֹזֶק שָׁלֹם מִן הַיָּפֶה שֶׁבִּנְכָסוֹ כִּשְׂאֹר כָּל הַמְזִיקִין.

ט. אִשׁ שִׁיעָצָה וְאֶכְלָה עֲצִים אוֹ אֲבָנִים אוֹ עֵפֶר חַיֵּב לְשַׁלֵּם, שֶׁנֶּאֱמַר "וּמִצָּאָה קֹצִים . . . אוֹ הַשְּׂדֵה" (שמות כב,ה). אֶכְלָה גְּדִישׁ וְכִיּוֹצָא בּוֹ, וְהָיוּ כֹּלִים טְמוּנִים בְּתוֹךְ הַגְּדִישׁ אִם הָיוּ כְּגוֹן מוֹרִיגִים וְכִלֵּי בָקָר וְכִיּוֹצָא בֶּהֶן מְדַבְּרִים שֶׁדֶּרֶךְ אֲנָשִׁי הַשְּׂדֵה לְטָמֵן אוֹתָן בְּגְדִישׁ, חַיֵּב לְשַׁלֵּם; הָיוּ בְּגָדִים וְכִלֵּי זְכוּכִית וְכִיּוֹצָא בֶּהֶן, פָּטוֹר עַל הַכֹּלִים.

י. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּמִדְּלִיק בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵרוֹ. אֲבָל בְּמִדְּלִיק בְּתוֹךְ שְׁלוֹ, וְעֵבֶרָה לְשְׂדֵה חֲבֵרוֹ פָּטוֹר עַל הַכֹּלִים הַטְּמוּנִים בְּגְדִישׁ; אֲבָל מִשְׁלֹם הוּא שְׁעוֹר מְקוֹם הַכֹּלִים, וְרוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא מֵלֵא גְדִישׁ שֶׁלְחָטִים אוֹ שֶׁלְשִׁעוּרִים.

יא. הַמְדָּלִיק בְּתוֹךְ שְׂדֵה חֲבֵרוֹ, וַיֵּצֵאת הָאִשׁ וַנֶּאֱכַל הַגְּדִישׁ, וְהָיָה גְדִי כְּפוֹת לוֹ וְעֵבֶד סָמוּךְ לוֹ, וְנִשְׁרַף עִמּוֹ חַיֵּב, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ

בְּנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת בַּגָּדִישׁ. הִיָּה עֶבֶד כָּפוּת לוֹ וּגְדֵי סָמוּךְ לוֹ, וְנִשְׂרָף עִמּוֹ פָּטוֹר.

יב. הַמִּשְׁאִיל מְקוֹם לַחֲבֵרוֹ, וְהַגָּדִישׁ בּוֹ, וְהַטְּמִין כָּלִים, וְהַדְּלִיק הַמִּשְׁאִיל וְשָׂרַף הַגָּדִישׁ אֵינוֹ מִשְׁלֵם אֶלָּא דְּמֵי גָדִישׁ בְּלָבָד. הַשְׁאִילוֹ מְקוֹם לַהֲגָדִישׁ חֲטִים, וְהַגָּדִישׁ שְׁעוּרִים, אוֹ לַהֲגָדִישׁ שְׁעוּרִים, וְהַגָּדִישׁ חֲטִים, אוֹ שֶׁהַגָּדִישׁ חֲטִים, וְחָפֶן בְּשְׁעוּרִים, אוֹ שֶׁהַגָּדִישׁ שְׁעוּרִים, וְחָפֶן בְּחֲטִים אֵינוֹ מִשְׁלֵם אֶלָּא דְּמֵי שְׁעוּרִים בְּלָבָד.

יג. הַמְּדַלִּיק אֶת הַבִּירָה שֶׁלֹּחֲבֵרוֹ מִשְׁלֵם כָּל מָה שֶׁבִּתּוּכָהּ, שָׁפֶן דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לַהֲנִיחַ כָּל כְּלִיָּהֶם וְכָל חִפְצֵיהֶם בִּבְתִּים. וְכָל שִׁיטְעֵן בְּעַל הַבִּית הָרִי זֶה נִשְׁבָּע בְּנִקִּיטַת חֶפֶץ, וְנוֹטֵל; וְשִׁבּוּעָה זֹאת, מִדְּבָרֵי סוּפְרִים כִּמּוֹ שִׁיתְּבֹאֵר: וּבְלָבָד שִׁיטְעֵן דְּבָרִים שֶׁהוּא אֲמוּד בָּהֶן, אוֹ שֶׁהוּא אֲמוּד לַהֲיִית אוֹתָן הַדְּבָרִים שִׁטְעֵן פְּקֻדוֹן אֲצִלוֹ.

יד. גָּמַל שֶׁהוּא טָעוֹן פִּשְׁתָּן, וְעוֹבֵר בְּרִשּׁוֹת הָרָבִים, וְנִכְנָס פִּשְׁתָּנוֹ לְתוֹךְ הַחֲנוּת, וְדָלְקָה בָּנֵרוֹ שֶׁלֹּחֲנוּנִי, וְהַדְּלִיק אֶת כָּל הַבִּירָה בְּעַל הַגָּמֶל חַיֵּב, מִפְּנֵי שֶׁהִרְבֵּה בְּמִשְׁאֵי: בֵּין שֶׁעֲמָדָה הִבְהֵמָה, בֵּין שֶׁלֹּא עֲמָדָה. הַנִּיחַ הַחֲנוּנִי נֵרוֹ מִבַּחוּץ הַחֲנוּנִי חַיֵּב אֵף בְּדְמֵי פִשְׁתָּן, מִפְּנֵי שֶׁהַנִּיחַ נֵרוֹ מִבַּחוּץ: וְאִפְּלוּ נֵר חֲנֻכָּה, הִיָּה לוֹ לִישֵׁב וְלִשְׁמֹר.

טו. הַכּוּפֶף קָמְתוֹ שֶׁלֹּחֲבֵרוֹ לִפְנֵי הָאֵשׁ, עַד שֶׁתְּדַלֵּק אִם אֵין הָאֵשׁ מַגֵּעַת לָהּ, אֶלָּא בְּרוּחַ שְׁאִינָה מְצוּיָה פָּטוֹר מִדִּינֵי אָדָם, וְחַיֵּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם. וְהַטּוֹמֵן קָמְתוֹ שֶׁלֹּחֲבֵרוֹ בְּעֶפֶר אוֹ בְּתַבָּן, וְעִבְרָה הָאֵשׁ וְאָכְלָה אוֹתָהּ הָרִי זֶה הַטּוֹמֵן פָּטוֹר מִדִּינֵי אָדָם, וְחַיֵּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם: מִפְּנֵי שֶׁהַמְּדַלִּיק אֶת הָאֵשׁ פָּטוֹר עַל הַטּוֹמֵן.

טז. אֵשׁ שֶׁעִבְרָה וְהִזִּיקָה אֶת הָאָדָם, וְחִבְּלָה בּוֹ הָרִי הַמַּבְעִיר חַיֵּב בְּנִזְקָיו וּבִשְׁבֹתוֹ וּבִרְפוּיוֹ וּבִצְעָרוֹ וּבִכְשָׁתוֹ, כֹּאֲלוֹ הִזִּיקוֹ בִּידּוֹ: שְׂאֵף עַל פִּי שְׂאֵשׁוֹ מְמוֹנָה הוּא, הָרִי הוּא כְּמִי שֶׁהִזִּיק בְּחֻצּוֹ. אֲבָל אִם הִזִּיקָה בְּהִמָּתוֹ אוֹ בּוֹרוֹ אֶת הָאָדָם, אֵינוֹ חַיֵּב אֶלָּא בְּנִזֶּק בְּלָבָד כִּמּוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

יז. כָּל תּוֹלְדוֹת הָאֵשׁ, הָרִי הֵן כָּאֵשׁ. כִּיצַד: הַנִּיחַ אָבֶן אוֹ סִכִּין אוֹ מִשְׁאֵ בְּרֹאשׁ גָּזוֹ, וְנִפְּלוּ בְּרוּחַ מְצוּיָה וְהִזִּיקוֹ חַיֵּב לְשֵׁלֶם נִזֶּק שָׁלֵם: שֶׁכָּל אֵלוֹ וְכִיּוּצָא בָּהֶן, תּוֹלְדוֹת הַבְּעֵרָה הֵן. וְאִם נִפְּלוּ בְּרוּחַ שְׁאִינָה מְצוּיָה וְהִזִּיקוֹ, פָּטוֹר.